

Redaktor odpowiedzialny
Teodor Żyhiński w Poznaniu.

Administracja i ekspedycja: Plac Wilhelmowski No. 8.
Biuro redakcji: Plac Wilhelmowski No. 4.

Dziennik Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i dni
świętych.
Zgromadzenie pojedyncze sprzedaje się w eksp. po 2 gr.
Cena ogłoszeń (insetów):
od wiersza drobnego 1 gr. 6 fen. — Reklamy od wiersza
drobnego 3 gr. (inset. 6 fen.)

Listy
do redakcji, administracji ekspedycji winny być
frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu 2 tal. 16 gr. w monarachii pruskiej
3 tal. 1 gr. 9 fen. w Austrii 6 guld. 41 cent. w Niem-
czech 3 tal. 12 gr. w Francji 18 fr. w Anglii 1 f. est.
w Szwecji 5 tal. 15 gr. w Danii 4 tal. 25 gr. w Wio-
szech 28 fr. w Hajnie 30 fr. w Szwajcaryi 22 fr. w Bel-
gii 16 fr. w Turcyi 28 fr. w Ameryce 6 dol.

Przedpłata i ogłoszenia
przyjmują się w ekspedycji; przedpłata przyjmują w mo-
narchii pruskiej oraz w państwach do związku poczto-
wego niemiecko-austryacki należących urzędy pocztowe
W innych krajach zaś tylko na koszt nadesyła. Za których
podredniem (coś nie) można także przesyłać ogło-
szenia do ekspedycji Dziennik Poznański.

Rekopisma
nadsyłane redakcyi nie wracają się i będą
niszczone.

AGENCYJA DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO:

W Wroclawiu: **Kary & Pradecki**, Schussbrücke 7 i **Jenke & Samlghausen**, Junkerstrasse 12. — W Lwowie: **Ignacy Horook**, ulica Halicka 240. — W Szwajcaryi: **Haasenstom & Vogler** w Bazylei. — W Paryżu (przyjmują przedpłate): **Librairie du Luxembourg**, Rue de Tournon No. 16 i **Mr. L. Ploński**, 20 Rue des Tournelles. — W Brukseli: **Dubois**, directeur des salons de lecture Galerie de la Reine 10. — W Londynie: księgarnia **H. Bender**, 8 Little Newport Street, Leicester Square W. C. — **Agencja do przyjmowania ogłoszeń**: Na całej Francji w Paryżu: pp. **Havas, Lafitte, Buller & Comp.** Place de la Bourse, nr. 8. — W Berlinie, Hamburgu, Frankfurtu n. M. i Wiedniu: **Haasenstom & Vogler**. — W Lipsku: **Engelnstz Fort**

POZNAŃ, 27 czerwca.

Wiadomości dzisiejsze z rozległego teatru wojny niemieckiej i włoskiej można streścić następnie: Armia włoska, doznawszy ciężkiej porażki pod Custozą, wyparta za Mincio. Armia hanowerska, licząca do 20,000 żołnierza, dotąd w układach o warunki kapitulacji, widocznie pragnie zyskać na czasie. Zapewne próbuje ona z orężem w rękę przebić się przez szeregi pruskie, ufna, że VIII korpus związkowy, do którego już się przyłączyły sześciuwojska heskie, lub korpus bawarski idący od Bambergu przyjdzie jej tymczasem na odsiecz. Główna armia bawarska w pochodzie na Hof i Eger, w której to okolicy spotka się zapewne z Prusakami maszerującymi od Lipska. Trzy armie pruskie posuwają się w półkolu w głąb Czech, mianowicie armia generała Herwartha pozostawiając na stronie saskiej twierdzę Königsstein, wkroczyła w kraj nieprzyjacielski w okolicy Bodenbach; książę Fryderyk Karol już się posunął za Liberk (Reichenberg), książę zaś następca tronu zdaje się przez wąwozy hrabstwa kłodzkiego (Glatz) spuszczać się w kierunku zachodnim naprzeciw twierdzy Józefowa (Josephstadt) i Królomowgródu (Königsgrätz), aby wesprzeć działania księcia Fryderyka Karola. Jakie wreszcie północna armia austriacka i saska zajmują stanowiska, wiadomo wprawdzie dotąd, lecz z listów z głównej kwatery generała Benedeka — któremu w Wiedniu nadano już przydomek „cunctator“ — do wiedeńskiej Debatty zdaje się nie ulegać wątpliwości, że naczelny wódz austriacki skoncentrował siły główne pomiędzy Terezinem (Theresienstadt) a Ołomuńcem wykonana atak na jedną z maszerujących przeciw niemu armii pruskich, by ją zniszczyć, zanim się dołączy z drugą połączącą. W którą jednakże uderzy stronę, czy na księcia Fryderyka Karola, czy na księcia następcę tronu, najgłębszą otoczone tajemnicą, a tajemnicze to działanie Benedeka głównie niepokoi, jak się zdaje, sztaby pruskie. W każdym razie już może w Czechach grzmiać dział, choć jeszcze nie o tym nie wiemy. W tych dniach należy ważnych oczekiwać wypadków. Ze zaś zwycięstwo nad Mincio ożywi zapał armii Benedeka, o tym wątpić nie można.

Z skąpych doniesień politycznych, jakie dziś otrzymaliśmy, mało co zasługuje na wzmiankę na tym miejscu. Przesilenie gabinetowe w Londynie dotąd trwa, i prawdopodobnie przyjdzie do zmiany gabinetu. — Wiadomości o ustąpieniu kardynała Antoniego od steru rządu papieskiego, nie potwierdza się, jak to przewidywaliśmy. — Powstanie w Hiszpanii wprawdzie zgniecione, lecz mimo to spokojnie przywrócony, a przybycie generała Prima na półwysep mimo czujności władz francuskich, nie przyczyni się bezwzględnie do ukojenia rozdrażnionych przeciw dynastji Bourbonów umysłów. — Napad fenianów na Kanadę stanowczo się nie udał i z tamtej strony Anglia nie potrzebuje się obecnie niczego obawiać.

Wiadomości urzędowe.

JKW. Adalbert, książę pruski wyjechał do Szląska.

Z teatru wojny.

I. Wojna niemiecka.

Poznań, 27 czerwca. Dzisiejsze wiadomości urzędowe Staatsanzeigera są szczuplejsze niż zwykle. Otóż co pisze:

Gotha, 25 czerwca. Król hanowerski, odebrawszy pruskie warunki kapitulacyjne, prosił o 24 godzin namysłu. JKMość na to zezwolił.

Wojska hanowerskie, które nad kolejną żelazną między Eisenach a Gotha w rozmaitych miejscach kolej i telegrafy uszkodzić usiłowały i po części uszkodziły, zostały cofnięte.

Radca budowniczy przy turyngskiej kolei Umpfenbach, kazał natychmiast rozpocząć pracę około naprawy kolei.

Gotha, 26 czerwca. Oficer z otoczenia króla hanowerskiego wyjechał do Berlina z depeşami do króla JKMości.

Liberk (Reichenberg) w Czechach, 26 czerwca rano. Armia księcia Fryderyka Karola kontynuowała swój pochód.

Nissa (Neisse), 26 czerwca rano. Armia księcia następcy tronu ruszyła naprzód, nie napotkawszy nieprzyjacielskich oddziałów.

— Z źródeł nieurzędowych podajemy co następuje:
Zgorzelice (Goerlitz), 34 czerwca. Przedwczoraj

wydał książę Fryderyk Karól następujący rozkaz do armii:

Główna kwatera Zgorzelice, 22 czerwca 1866. Żołnierze! Wiarołomna i przemocząca Austrija, nie wypowiedziawszy wojny, naruszyła od pewnego czasu granice pruskie w górnym Szląsku. Mógłbym przeto także bez wypowiedzenia wojny przejść przez czeską granicę. Nie uczyniłem tego jednakże. Dzisiaj kazałem stosowne doniesienie zrobić i dzisiaj wkroczyliśmy na terytorium nieprzyjacielskie, by nasz własny kraj zastąpić. Nasz początek niech będzie z Bogiem! Budujmy sprawę naszą na Nim, który sercami ludźmi rządzi, który rozstrzyga losy ludów i wypadki bitew. Jako w piśmie świętym powiedziane: niechaj serca wasze biją do Boga a pięści wasze niech biją wroga! W wojnie tej chodzi — wy wiecie — o najświętsze dobro Prus, o dalsze istnienie naszej drogiej ojczyzny pruskiej. Nieprzyjacieli, jak sam to wypowiedział, chce ją rozszarpać i poniżyć. Strumienie krwi, które wasi i moi ojcowie pod Fryderykiem Wielkim i w walkach o niepodległość, któreśmy pod Duelle i Alsen wyliali, czyż napróżno płynęły? Nigdy! Chcemy utrzymać Prusy tak, jak są teraz i zwycięstwo uczynić je potężniejszymi i silniejszymi. Pokażemy się godnymi naszych ojców. Pokładamy nadzieję w Bogu naszych ojców, który w nas silnym się okaże i orężowi pruskiemu pobłogosławi. A teraz naprzód z dawnym naszym hasłem bojowym: Z Bogiem za króla i ojczyznę! Niech żyje król!

Generał jazdy Fryderyk Karól

Raciborz, 23 czerwca. Czytamy w Schl. Ztg.: „Wczoraj w południe wyruszył zjazd dwie kompanie piechoty, 2 szwadrony ułanów i 1 bateria artylerji, niewiadomo w jakim kierunku. O 8 godz. wieczorem wróciły wojska do miasta i wtedy dowiedziano się, że przypadło im zadanie zniszczenia wiaduktów kolei żelaznej pod Seibersdorfem (na linii bogumińsko (Oderberg) — krakowski) i że z zadania tego w krótkim czasie i z wielką oględnością się wywiązały, nie doznawszy przy tym żadnej przeszkody ze strony nieprzyjaciela. Jeden filar wysadzono w powietrze nitroglicynerem, dwa inne minami prochowemi. Kolej żelazna jest na przestrzeni trzydziściomilowej zepsuta i przez to szybka komunikacja korpusu austriackiego, stojącego pod Krakowem, z główną armią uniemożliwiona. Mieszkańcy austriaccy popadli w paniczny strach przy wejściu wojsk pruskich, z którego jednakże wnet ochłonieli, gdy Prusacy za wzięte artykuły żywności brzącają monetą im i łacić zaczęli. — Do Kruszowa (Kruschau) i Morawskiego Ostrowa (M. Ostrau) tuż nad pruską granicą wkroczył pułk Kroatów.“

Hulczyn, 24 czerwca. Od wczoraj rana słycał tu nieustanny huk dział w kierunku Cieszyna (Teschen). Rozeszła się tu wiadomość, że artylerja pruska z nadgranicznych wzgórz strzelała do mostu kolei żelaznej pod Pietrowicami, aż go nie zniszczyła.

Hanau, 21 czerwca. Wielką była radość między ludnością, gdy przywieziono tutaj przybory arsenałów, pontony i karabiny iglicowe, które zdołano jeszcze przed przybyciem Prusaków do Kassel zabrać. Wczoraj po południu wkroczył oddział huzarów pruskich i jeden batalion piechoty do Oberlahnstein w Nassau i obdadził telegraficzne biuro kolei żelaznej. Około 20 kawalerzystów i kilkaset piechoty zrobiło dalszą wycieczkę rekonesansową do Braubach.

Badeński pułk piechoty, załączający w Konstancyi otrzymał rozkaz udania się koleją żelazną do Durlach, a ztamtąd do Frankfurtu, dokąd już badeńska piechota, konnicę i artylerję wyprowadził. Schwarzwald jest przez to zupełnie ogołocony z wojska.

Naczelny wódz armii austriackiej Benedek nakazał najsurowiej, ażeby wszystkie przygotowania i poruszenia jego armii pozostawały w jak najściślejszej tajemnicy. Ostdeutsche Post dowiaduje się z pewnego źródła, iż żadnego obcego oficera nie przypuszczają do głównej kwatery; nawet francuskim pełnomocnikom wojskowym, pułkownikom Fallet i Merlin odmówiono tego, przytaczając w odpowiedzi za powód, że gdyby przyjęto oficerów jednego z europejskich mocarstw w głównej kwaterze, niemożnaby i innym tegoż samego odmówić, a wódz naczelny nie może liczyć na dyskrecyję każdego.

PRUSY.

Berlin, 26 czerwca. Na giełdzie tutejszej zamierzają niektórzy finansisci zadać dotkliwy cios papierom austriackim przez zupełne ich wykluczenie z giełdy na czas trwania wojny. B. B. Ztg poruszyła pierwszą publicznie tę kwestyę i odzywając się do patriotyzmu giełdowców ber-

chem sprawiedliwej przychylności, byłoby się powodowało ufnoscią, jakich często dawali dowody, oczekując na później tych istotnych zmian, których na teraz im odmówiono, gdyby król nie był w tymże samym wstępie uczynił im zarzut, że wina skutków, na które Polacy się skarżyli, leży w nich samych. skoro nie poznając własnego interesu, zaniedbali kształcić się do wyższych posług rządowych i stanu nauczycielskiego.

Zaraz przy projekcie adresu do tronu, odezwały się wszystkie głosy polskie, ubolewając nad położeniem, które im albo milcząco zupełnie, albo szczerą prawdę wypowiedzieć nakazuje. Deputowani hr. Działynski, Kurcewski, Kraszewski żądali wypowiedzenia całej prawdy. Po długiej a bardzo żarliwej dyskusji następujący ustęp w dotychczas umieszczonym został adresie: W. K. Mości polscy poddani czuwać z gorliwością nie przestana nad utrzymaniem języka i narodowości swojej. Lubo wielkoduszne zapewnienia W. Kr. Mości najcenniejsze im rokując nadzieje, nie mogą przecież nie wyrazić głębokiego smutku, jaki się stał w nich obudził, że W. K. Mość im przypisuje winę dającą powód do ich próżni i zażalenia. Będą starali się dowiedzieć, że zarzut taki na nich nie ciąży — itd. — Wnoszący z ustępu tego można, że najpierwszą petycją, jaka przyjdzie pod obradę, będzie się trudnić bezpośrednio usprawiedliwieniem z tego zarzutu i wykaże, że nie z winy Polaków pochodziło uposledzenie w Księstwie narodowości polskiej. Tymczasem przedmiot ten pozostawiono raczej na koniec obrad, a powodem do tego była obawa, aby

lińskich, każe im wyprzeć się staręj zasady kupieckiej, że w sprawach pieniężnych uczucie milczeć winno. Czy jednakże głos jęj będzie czemś więcej, jak głosem wołającego na puszczy, pozwalamy sobie wątpić.

Szczecin, 25 czerwca. Z soboty na niedzielę zachorowało na cholera 40 osób, umarło 19; z wczoraj na dziś zachorowało 30 umarło 20. W ogóle od dnia 2 mb. zachorowało 894, umarło 501.

ROSYA.

W Dzienniku Warszawskim czytamy następującą, z Siewiernej Poczty wyjętą wiadomość: „Na dnie 20, 21 i 22 b. m. na godzinę 8 rano, naznaczone było w Petersburgu publiczne odczytanie na placu myfińskim w dziedzieli rozdestwieńskich, szlachcicowi Jerzemu Masłowowi, szlachcicowi Mikołajowi Szatłowowi i lekarzowi Płotrowi Lebedińskiemu najwyżej zatwierdzonych uchwał rady państwa, które skazują: pierwszego za należenie do tajnego politycznego towarzystwa, mającego na celu zmianę istniejącego w Rosyi kształtu rządu, i dwóch ostatnich: za pomoc do wprowadzenia w wykonanie przestępnych zamiarów tajnego politycznego towarzystwa — na zesłanie i na osiedlenie w Syberyi, po pozbawieniu wszystkich praw stanu.“

Telegramy.

Frankfurt n. M., 26 czerwca. 15,000 Badeńczyków skoncentrowanych około Heidelbergu, Ladenburga i Mannheimu, zajmie w połączeniu z innymi oddziałami wojsk z Austrii sprzymierzonych, stanowisko pomiędzy Darmstadt a Frankfurtem.

Hamburg, 26 czerwca. Börsenhalle dowiaduje się z Bremy (Bremen), że senat tamtejszy w porozumieniu z obywatelstwem uchwalił przyjęcie pruskiego przymierza i odwołanie posła z Frankfurtu. O przyłączeniu się czynnym do wojny żadnego nie powzięto postanowienia.

Karlsruhe, 24 czerwca. Tutejszego posła przy dworze berlińskim odwołano. Stronniczo austriacko-szwabskie zyskuje tu coraz więcej przewagi. Wielki książę wobec tych agitacji w przykrém znajduje się położeniu. Należąca mu, aby rozkazał wojsku połączyć się z natchmiast z VIII korpusem armii związkowej.

Weimar, 26 czerwca. Wojska bawarskie powróciły wczoraj wieczorem z Kaulsdorfu, dokąd dotarły były, przez Ludwigstadt do Kronach.

Gotha, 26 czerwca. Rokowań o kapitulacyę Hanoveran z pruskim generałem adjutantem Alvenslebenem dotychczas nie doprowadzono do zawarcia. Prusy postawili jako warunki: żołnierze rozpuszczeni powracają swobodnie do domu, oficerowie zatrzymują szpady i konie swe, królowi i następcy tronu wolno wybrać miejsce zamieszkania. Zdaje się, że Hanoveranie, mający u siebie wyższego oficera austriackiego, który, jak słycał, nawet objął dowództwo, starają się zyskać na czasie, ażeby dociękać się bawarskiej odsieczy. Armia hanowerska liczy około 20000 ludzi, w tej liczbie 6 pułków jazdy i 6 baterji artylerji. Podobno wyznaczono Hanoveranom nowy termin kapitulacyi aż do dziś wieczór. Rozeszła się pogłoska, że oficer hanowerski z własnoręcznym piśmie króla Jerzego do króla pruskiego udał się do Berlina.

Kopenhaga, 25 czerwca. Cesarzewicz Aleksy odpłynął wczoraj z dwoma okrętami liniowemi; cesarzewicz następcą tronu i cesarzewicz Włodzimierz pozostali tu jeszcze. Ślub rosyjskiego następcy tronu z księżniczką Dagmarą ma się odbyć przyszłej jesieni.

Wiedni, 25 czerwca. W buletynie arcyksięcia Albrechta nazwano bitwę wczorajszą „bitwą pod Custozą.“ Buletyn potwierdza, że bój był zacęty, i że zwycięstwo nie obeszło się bez strat znacznych. Dnia 23 b. m. przekroczył nieprzyjacieli w znacznej sile Pad pod Polesella; austriackie przednie straże cofnęły się bez oporu. Załoga Mantuy zrobiła dnia 23 b. m. wycieczkę na włoski oddział obserwacyjny, który na linii Curtatone zajął stanowisko, oddarła go i zabrała mu kilku niewolników. Austriacka flotylla na jeziorze Garda ostrzeliwała baterję włoskich ochotników na brzegu lombardzkim, przyczem żadnych strat nie poniosła.

Paryż, 25 czerwca. Monitor wieczorny donosi: Sprawozdania o wczorajszym bitwie są jeszcze dosyć niejasne. Walka, zdaje się, była bardzo ożywiona. Część wojska włoskiego ustąpiła przed natarciem nieprzyjacielskim. Mówią nawet, iż dwie dywizje przeszły przez rzekę Mincio. Walka była zacęta, szczególnie około Custozy, które zostało w rękę Austriaków. Austriacy wzięli pewną ilość jeńców i zdobyli kilka dział. Czoło jednak armii włoskiej miało utrzymać się na swych stanowiskach na lewym brzegu rzeki. Wojsko Wiktora Emanuela biło się dzielnie.

Paryż, 26 czerwca. Celem walki między I korpusem włoskim a Austriakami w niedzielę dnia 24 m. b. wieczorem, było ze strony włoskiej wzięcie stanowisk austriackich pod Peschiera. Napad włoski nieudał się, Austriacy utrzymali się na tym stanowisku. Wiadomości o zraniu księcia Amadeusza, którą najpierw do Wiednia doniesiono, potwierdzają także inne wiadomości telegraficzne, rana jednak nie jest niebezpieczną.

Florenca, 25 czerwca. Flota włoska opuściła Tarent dnia 23 b. m.

Florenca, 25 czerwca. Przedsięwzięty wczoraj pierwszy nasz korpus armijski atak dla wzięcia stanowiska w okolicy Warony, nie udał się podobno. Inne szczegóły niepewne jeszcze. Zdarzeniu temu nie przypisują wielkiego znaczenia.

Florenca, 25 czerwca. Z głównej kwatery dnia 24 wieczorem: Dzisiaj stoczono walkę zażartą, która cały prawie dzień trwała. Atak pierwszego korpusu armji, który miał wzięcie stanowisko między Peschierą a Weroną, nie udał się; drugi i trzeci korpus armji nie mogli dać pomocy pierwszemu, walczącemu z przeważną siłą. Oba te korpusy są prawie nienadzwężone.

Z Brescyci donoszą z dnia 24: Pierwszy korpus armji natarł na stanowiska pod Peschierą. Dywizja generała Cerales poniosła wielkie straty. Generał Cerales ranny. Walka dalej się toczyła. Ostateczny wypadek nie był niepomysłny, ponieważ wojska utrzymały stanowisko swe w boju. Książę Amadeusz, lekko ranny, przybył tutaj.

Z Medyanu, 24 m. b. Oddział austriacki jest w pochodzie przez wąwoz Stelvio (Stilfser Joch) a wczoraj wieczorem obsadził Borneio.

Madryt, 25 czerwca. Po przekroczeniu granicy francuskiej przez 700 rokoszan z Geroną, i rozbrojeniu tychże, nie zakłócono spokoju w całej Hiszpanii. W rokoszach woj-skowym w Madrycie żaden oficer nie wziął udziału. Rokoszanie położyli trupem 13, ranili 9 oficerów. Kaprale i sierżanci, którzy byli czynnymi w tych rozruchach, mają być rozstrzelani.

Londyn, 25 czerwca. Reuters Office donosi: Nowy Jork, 16 czerwca. Fenianie opuścili granice Kanady, wojska Unii odebrały rozkaz odwrotu. Izba reprezentantów przyjęła uchwalone przez senat poprawki do billu rekonstrukcyjnego. Hr. Mensdorff domiósł pod dniem 20 maja rządowi Unii, iż przedsięwzięto środki celem powstrzymania wyjazdu meksykańskich ochotników.

Londyn, 25 czerwca. Na dzisiejszem posiedzeniu izby lordów doniósł earl Russell, że, gdy gabinet podał swą rezolucyę, królowa wezwiała go, aby wobec zawiśniętej sytuacji oczekiwał jej powrotu; spodziewa się bowiem, że ministerstwo cofnie swą rezolucyę. Królowa przyjmie jutro jego i pana Gladstone na zamku Windsor, dla czego odradza posiedzenie izby na jutro wieczór. Russell oświadcza następnie, iż ministerstwo nie odebrało urzędowych wiadomości o bitwie pod Weroną i o tem, że armia hanowerska złożyła broń.

W izbie niższej udzielił Gladstone tych samych wiadomości.

Londyn, 26 czerwca. Hr. Russell w izbie parów a p. Gladstone w izbie gmin oznajmił, że królowa przyjęła wniosek gabinetu o dymisyę, i wzywa obie izby, ażeby odroczyły posiedzenia do czwartku.

Londyn, 27 czerwca. Królowa poleciła hr. Derby utworzenie nowego gabinetu. Zdaje się, że lord Stanley (syn hr. Derby) obejmie tękę spraw zagranicznych.

Prywatne telegramy Dz. Pozn.

Wrocław, 27 czerwca. Wiadomości o potyczce pod Friedeburgiem pomiędzy 4 pułkiem piechoty austriackim księcia Nassau a wojskami pruskimi, której zaprzeczono, potwierdza się. W Dreźnie poczyniono przygotowania do wysadzenia w powietrze mostów na Elbie. W Zgorzelicach słycało huk dział; wedle pogłoski miało zajęć petyczka pod Lieberkem (Reichenberg).

Ostatnie listy poczty połowej nadeszły z Nowego Bolestawca (Jung Bunzlau). Tym sposobem byliby Prusacy w marszu na Pragę. Pruscy pionierzy przerwali kolej pomiędzy Schochbrunn a Opawą (Troppau), zburzyli austriacką komorę celną w Hulczynie, również przystanek Diehlau na kolei północnej, zniszczyli telegrafy i zabrali urzędników w niewolę.

Katowice, 27 czerwca. W tej chwili przybywa tu z Mysłowice na wozach cofająca się pruska piechota landweyry. Austriacy w przeważnej sile maszerują na Mysłowice.

musiał być ze względu za uniwersyteta, język niemiecki, nie da się uzasadnić. Owszem, powszechnie dziś znani urzędnicy i wykształceni obywatele właśnie w tenżeż sposób byli ze szkół, kiedy jeszcze język polski był wykładowym w Poznaniu, dyrektor zaś Stoc w programie szkolnym na r. 1828 oświadczył wyraźnie, że żadne inne gimnazjum państwa pruskiego nie doznało tej chłuby co gimnazjum Poznańskie, skoro w przeciągu kilku lat aż 6 nagród konkursowych dostało się na uniwersytetach pruskich abityrentom poznańskim. — Największe nadużycia nastąpiły po r. 1830. Kapłan, polak, ks. Kidaszewski, zmuszony był wyklądać religiję uczniom Polakm, po niemiecku, w seminarjum nauczycielskim, gdzie dwie trzecie było Polaków, nakazano kazania i modlitwy miewać po niemiecku, poleciłszy zarazem aby seminarzyści języka niemieckiego i między sobą używali. — Jak w szkołach, tak i w sądach i oto! przyczyna wstępu Polaków do urzędów, których tylko dostąpić i mogli zręczeniem się mowy ojczystej. Niechęć ku Polakom władz aż nazbyt widoczna po r. 1830. Oddalono wszystkich niemal radców ziemianskich Polaków, a przez całe lat 10 wsrystkich tych osób biał się z Moskalam.

WYJĄTEK

z II tomu historii sejmów W. Ks. Poznańskiego

przez
Ludwika Żyhińskiego.

Rok 1841. — Wstęp do królewskiego tak zwanego dekretu propozycyjnego zawierał w sobie odpowiedź na zażalenia, podczas hołdu w Królewcu podane do tronu przez hr. Edwarda Raczyńskiego. Ze istotne, że zasadnicze zmiany nie nastąpią w zarządzie W. Księstwa Poznańskiego, to król oświadczył w tym wstępie wyraźnie, mówiąc: „ze wyższe władze, mające sobie poruczoną administracyę Księstwa, zgodnie z obowiązkami swoim czynowały nad wykonywaniem wydanych przez ś. p. króla rozporządzeń i że na teraz nie ma dostatecznych powodów do istotnej zmiany dotychczasowych zasad administracyjnych.“ Oddał król wszelako z posady p. Flottwella, który przez lat 10 stał był na czele władz Księstwa. Czyż chciał dać przez to do zrozumienia, że nie dosyć było przyniotu energii, ale że potrzebny był na tęj posadzie i przyniot wyższej sumiennosci i wzjędnosci? Pojmujemy, że ze swego stanowiska trudno było królowi ganić rząd ojca swego, chociaż tylko pośrednio przekonani przeto jesteśmy, że Polacy Księstwa zważywszy na tę okoliczność, a zarazem na ulgi i rozporządzenia kilkoroce króla Fryd. Wilhelma IX, tchnące dla praw narodowości polskiej du-

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Poznań, 27 czerwca. Zestawiamy poniżej wypadki poniedziałkowych wyborów w niektórych okręgach wyborczych...

z Topoli, p. Przybylski z Jarosławca, w I klasie los rozstrzygał i padł na wybranych gospodarzy...

o kradzieży ponowną, 1 o gwałtowny opór przeciw urzędnikowi...

Hamburg, 25 czerwca. Dzisiejszy targ wypadł tak jak w zeszłym tygodniu. Przyrzędono 1700 sztuk bydła rogatego...

Po za Księstwem naszym wybrano w Chelminie 5 Polaków 25 Niemców...

Ostrzeszów, 25 czerwca. Prawyborcy w mieście naszym pomyślnie dla nas wypadli...

Strzelno, 26 czerwca. Z przyjemnością donoszę Szanownym Redakcyi o rezultacie wczorajszych prawyborów...

Doniesienia giełdowe. Giełda berlińska, 26 czerwca. Nie odesłaliśmy dziś tutejszych wiadomości giełdowych...

P. Bieńkowski, właściciel dóbr Smuszewa, uprasza nas o sprostowanie w zeszłej korespondencji z Mokronosa o tyle...

Z Boruku, 25 czerwca. Wyborcy wypadli u nas dla Polaków dość niepomyślnie...

Na gruncie kościelnym był jeden okręg w trzech klasach; z każdej klasy zaś wybrano tylko jednego wyborcę...

Kurs gotówki i pap. płacon. Frdr prus. 114 1/2, plac. ldr. 112 1/2, suwereny 6. 21 1/2, plac. nap 5. 11. plimier. 5. 15 1/2...

Dotychczas wysłano zjazd do Szląska tylko komendy wojskowe w sile kompanii...

Gostyń, 25 czerwca. W Gostyniu wypadli prawyborcy tak, jak się sobie życzyli...

Przy tej sposobności donoszę, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Ziemlepiędy, kłowiata itd. Przeniesienie: 2100 funt. w miejsku 44-68 tal., czerw. polska 48-54...

Podczas poniedziałkowych wyborów skradziono p. Bi skupskiemu, mieszkającemu na rogu Młyńskiej ulicy i s. Marcina...

Wapno, 25 czerwca. Dziś w Srebrnejgórce obrani zostali na wyborców do Gniezna...

Teatr Polski w Poznaniu. Poznań, 26 czerwca. Po raz drugi dopiero przyszło nam wczoraj spotkać się na scenie tutejszej z utworem Aleksandra hr. Fredry...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Zys: 2000 funt. pokupne na czerw. czer-lip i lip-sierp. 36-1/2, sier-wrz. 37-1/2...

Z powiatu odolanowskiego piszą do Posener Ztg pod dnem 24 m. b. pomiędzy innymi, co następuje: Ostatniego czwartku przedchodzili po nad okolicą naszą burza wraz z ulewami...

Z Grodziska, 25 czerwca. Wyborcy bardzo pomyślnie wybraliśmy tu 7 wyborców Polaków, również na przedmiesi Daktorowie 3 Polaków...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda szezelińska, 25 czerwca. Pszenica z początku droższa, przy końcu tańsza, w miejsku 85 funt zółta 65-70 tal. pl. nieco wyrosła...

Do teje gazety piszą z Murwaniej Gośliny pod dnem 25 czerwca, iż dnia 2 m. b. powita mała żona u niego wyrobniaka szczęśliwie trzech chłopców...

Krotoszyn, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda warszawska, 24 czerwca. List. zastaw. 100. 85 1/2, zgd. - Oblig. skarb. (rs. 100) 80 pl. - Akcje kol. żel. warsz-wied. - - Akc. kol. żel. warsz-bydg. 59 pl. - Nowa pożycz. 1864. prem. (5%) 111 1/2 pl. - Listy likw. (4%) 60 1/2 pl. -

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 25 czerwca. Na dniu dzisiejszym odbyli się wybory, które w Krotoszu liczą cyat Kaus, ks. Wnik, Karol Gintrowski, Wale ry Balcerek, Mikołaj Przybyski, Benedikt Busz...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Powiat poznański, obwód żabkowski. Tu obrano 30 Polaków i 16 Niemców. Przeprowadzono w ogóle 3 Polaków więcej niż na wyborach ostatnich roku 1-63.

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

Z Obornickiego, 25 czerwca. Wiesz Maniewo w powiecie obornickim, składająca się z kilku set mieszkańcy, prawie tu tylko Polaków, rozpoczęła wybory...

Z Krotoszyńskiego, 26 czerwca. Wracam z Koźmina. W dniu wczorajszym odbyli się tamże prawyborzy. Snućte znow zrobiono doświadczenie...

Wskazujemy na to, że 12 bm odbyła się przedchadzka połączenia dzieci katolickich i członków stowarzyszenia czeladzi katolickiej...

Giełda wrocławska, 26 czerwca. Pszenica biała 70-73, zółta 66-69, 64 52-58, 66 69 64 53-59, 44-45 43 41-42, 43-44 41 37-39, 30-31 29 27-28, 60-64 55 50-52

hadła. Dawniej chcieli Prusacy zasłać Berlin, potem Wrocław, teraz najmniejszą kołłą Kłodzka (Glatz). Na odwrót trzeba podziwiać spokój w naszym obozie, tę rozprawę, że jasność w rozkazach, że stanowczość w wykonaniu! Najmniejszej nie ma stagnacji w ruchach wojsk, najmniejszej skargi na dostawę żywności. Wszystko odbywa się z regularnością maszyny zegarka. Ołbrzymie kolumny rozbiegają się i znowu się zrastają. Droga do marszu jedna tylko przed nami.

„Mogę na podstawie wiarogodnych wiadomości, nadeszłych z głównej kwatery, zaprzeczyć wszystkim pogłosem o starciach na większą skalę z Prusakami. Nie prawdą jest, jakoby czeskie wojska palono; wiści te należą do dziedziny bajek. Ułarczka z pruskim patrolom, o której telegrafem donosiliśmy, potwierdza się. Dwóch lub, jak inni zapewniają, pięciu Prusaków dostało się do niewoli. Spodziewają się tutaj pruskiego dragona i żołnierza piezszego. Kłamiwe są także wiadomości o dezercji austriackich żołnierzy. W każdym społeczeństwie są znieżywiły, nie przeto dziwnego, że dotychczas jeden tylko kapral, który ukradł kasę, i dwóch Wiochów wiarołośnie „puściło chorągwie. Winszujemy Prusakom tej akwizycji.“

ROSYA.

— Za czasów Iwana Groźnego, gdy liczna emigracja moskiewska szukała schronienia w Polsce, znalazł się książę kurbcki, przesyłający raz poraż obrętnemu władcy słowa przestrogi i upamiętania, niesłuchane wprawdzie, będące istnym głosem wołającego na puszczy, ale mimo to drogo cenione jako materiał do poznania stosunków wewnętrznych ówczesnej Moskwy, z głębi której trudniej naturalnie jeszcze wtedy, aniżeli dzisiaj, głos prawdy mógł się wydobyć. Listy Aleksandra Hercena do dzisiejszego cara Moskwy mają nieledwie to samo znaczenie. Niesłuchane, przebrzmiewające bez skutku, mają przeciwieństwo uznania godną zastuge, iż rzucują światło na prawdę dzisiejszych stosunków moskiewskich i że zdzierając raz poraż zasłonę tajemnicy z państwa carów, z owego grobu zgrozy i zglinizny, pobielonego przez płatnych i bezsumiennych publicystów blichtrem kłamanych reform i fałszywego liberalizmu. Ostatni list Hercena, dopełniający bardzo pożądanym, faktycznym materiałem nasz komentarz z powodu reskryptu carskiego do księcia Gagaryna, brzmi następnie:

„Najjaśniejszy Panie! Był czas, kiedyś czytał Kołokola; później przestało go czytać. Jestto rzecz Twoja sumienia powiedzieć, która z dwóch epok Twojej panowania była szczęśliwszą, czy epoka emancypacji swiata, czy też epoka ciemności i więzień. Czy jednakże nas cieszysz czy nie, powinieneś koniecznie posiadać wiadomość o niniejszym liście. Ze wszystkich stron oszukują Cię, a nie ma ani jednego poczciwego człowieka, który się odmielił od najczystszej Ci prawdy. W sprzeczności z Twoimi rozkazami biorą ludzi na tortury; czynią to o dwa kroki od Ciebie a Ty o tym nie wiesz. Gadają Ci, że nieszczęśliwy, że sprawa zamachu jest narzędziem obrzimego spisku; lecz nie było spisku, ani wielkiego ani małego; co ludzie przezywają mianem spisku, jest to przebudzeniem się oświaty w Rosyi, jest to opadaniem wieków, które kregowały rosyjski język, jest to ruch oświaty Rosyi, jest to Twoja własna chwala, Najj Panie, postępująca do spółki z uwłaszczeniem chłopów. Prowadzą Cię od niesprawiedliwości do niesprawiedliwości a skończy się na tem, że Cię doprowadzą do Twojej zguby, nie do Twojej zguby na tułaczystwym świecie, lecz do Twojej zguby moralnej, w życiu przyszłym annałów historii. Ci, co Cię prowadzą po tej zgubnej drodze, są właśnie prawdziwymi, otaczającymi Cię spiskowcami, a postępują w ten sposób nie to mieniący się do Twojej osoby, lecz przez czesć dla swych własnych materialnych interesów. Są gotowi poświęcić Ci, zupełnie podobnie jak w tej chwili mordują setki niewinnych, których niewinność jest im doskonale znana; jak zabijają czesć rodziny, nakładając na czyn niewiastom obowiązek brania paszportów publicznych kobiet.

„Ze się w obec czesgo podobnego wdrygasz, jestem o tem głęboko przekonany, a to właśnie skłoniło mnie, aby chwycić za pióro i nakreślić te kilka wierszy. Lecz to nie byłoby wystarczającym. Staraj się sam przekonać się o prawdziwej i staraj się, aby Twoja własna wola przeważała, jak to już uczyniłeś w sprawie emancypacji włościan. Już to poraż czwartą stał na drodze, jaką się puściłeś, aby zwrócić Twoją uwagę na nie mnie lecz na Ciebie samego.

„W chwili Twojego wstąpienia na tron pisałem Ci: Spodziewają się po Tobie łagodności, słuchania popędu ludzkiego serca; Najj Panie, jesteś szczęśliwy pomiędzy wszystkimi! Póltrzeci roku później pisałem do Ciebie: Czekają do dnia dzisiejszego, zachowano wiarę w Ciebie.

„Siedem lat upłynęło jeszcze, a ileż to wypadków nastąpiło w tym przeciągu czasu! Znajdowałem się na południu Francyi, w chwili kiedy syn Twój najstarszy legł na ożu śmierci, a pierwsza wiadomość, jaka mnie po przybyciu do Genewy zastała, była o zgonie młodego księcia. Mimowolnie i mimo wyrzutów spotykających mnie ze strony wielu osób, chwyciłem za pióro i napisałem do Ciebie rzeci list, w którym mówiłem: „Przeznaczenie dotyka Cię w sposób okrutny, nieubłagany; są w życiu ludzkim chwile traziwliwie uroczyście. Znajdujesz się w jednej z takich chwil; nie pozwól jej przeminać. Zastanów się pod ciężarem losu, który Cię dotknął, a oddaj się poważnemu namyślowi, strzeż się tylko przedewszystkiem zasięgać rady enatu, synodu, ministrów, sztabu głównego; zastanów się dobrane nad drogą, którą przebiegłeś, i nad kierunkiem, jakim postępujesz. Poweźmij stanowczą decyzję, nie czekając, aż drugi cios przyjdzie Ci uderzyć.

„Nie powiłasz żadnej decyzji. Przeznaczenie zsyła Ci właśnie drugie ostrzeżenie, a wolno mnie uważać za obłąka lub człowieka słabego, lecz piszę raz jeszcze do Ciebie, tak dalece byłoby mi trudnym zrzec się zupełnie, że zbrodnia ta w obec historii, że ten ogrom niewiarygodności, popełniający się pod bokiem Twoim, nie jest popełnionym przez Ciebie, lecz przez Twoje otoczenie!

„Nie możesz chcieć nieszczęścia Rosyi, która Cię kocha; byłoby to grzechem przeciw naturze. Podnieś się więc z całej wysokości Twojego wpływu i podaj pomocną rękę tej Rosyi, przywołanej ciężarem oszczerczych denuncjacji, przerażonej skrytą procedurą tajemniczego trybunału.

„Podług wszelkiego podobieństwa, Najjaśniejszy Panie, stani do raz przychodzi mi pisać do Ciebie. Czytaj ten list. Uczucie, które jedynie mogło mnie skłonić, abym stanął raz jeszcze na Twojej drodze i przemówił do Ciebie, jest uczucie ogromnej i dotkliwej bolesti, natchnionej widokiem owych sił młodych i pełnych przyszłości, deptychów skalaniem nogami nieczystych, zszarżanych starców, rądz osiwiatych w zdzierstwach, w intrygach, w zbrodniach wszelkiego rodzaju.

„Najjaśniejszy Panie, wróć na tę sprawę całą Twoją wagę, Rosya ma prawo wymagać tego po Tobie. Genewa, dnia 31 maja 1866.

Aleksander Hercen.

sykiemu następna Korespondencya z Petersburga:

„Aresztowania nie ustają, bezpodstawne, bez żadnych przyczyn. Usługą wszelkimi sposobami przerazić cesarza i wzmóc weni, że umiarowanie i naturalna łagodność jego charakteru spowodowały dojrzenie ogromnego spisku, pokrywającego Rosyą swą siecią, a wymagającego energicznych środków. Dzienniki denuncjatorskie spowodowały bajeczne zje. W pierwszej kawili sądziła publiczność, że się znajduje w przededniu odkrycia ogromnego spryszenia; oświadczano gotowość wspierania policji w jej poszukiwaniach, a najgorliwsi na tej drodze byli oficerowie gwardyjscy. Tajemnica, jaką bieg tej sprawy znajduje się otoczony i to potem, kiedy jawność została głośno przyrzcżoną przez Murawjewa, ochłodła zapal publiczny; zacinając podejrzewają intrygę. Lecz popęd już raz dany. Nowy oberpolicmajster, Trepow usunął ze swego zarządu ludzi, których uważa za niezadowolnych przekształcając się na stanowych przesładowców wszystkiego, co jest młodem i pełnym życia; w niektórych szkołach usuniono tych z pomiędzy nauczycieli, którzy się nie okazali twardymi względem uczniów. Petersburg znajduje się zalany szpiegami; wysyłają ich oddziałami do Moskwy; wysyłają ich również za granicę a w szczególności do Szwajcaryi. Murawjew uzyskał podwojenie żołdu dla szpiegów.

„Karakosów trwa w zapieraniu swojej tożsamości, i w niepoznawaniu krewnego, którego mu przedstawiają. Murawjew chciał sprowadzić z robot katorżnych, z kajdanami na nogach i uwikłał w śledztwo Czerniszwskiego, lecz na to odmówił, jak słychać, cesarz swego pozwolenia. Pomiedzy mnowstom osób aresztowanych, znajdują się pp. Błahosławietow, Zaitew, dwaj bracia Kuroszkinowie, Hudiakow, pułkownik Ławrow, Jelisejew, Ewropeus wraz z żoną i bratem, Kowalewski, Slepcow; kilka dam i panien. Z tych ostatnich wypuszczono kilka na wolność, lecz skazano je na hańbiący przyzmu wzięcia paszportów na papierze żółtym (paszporta kobiet publicznych). — Gdy się ktoś zapytał Murawjewa: Czy jesteś na śladzie spisku? odebrał odpowiedź: nie ma jeszcze spisku, lecz mógłby się spisek utworzyć, gdybyśmy nie zniszczyli żywołów, zdolnych przyczynić się do jego utworzenia. — Murawjew poszukuje owych żywołów wszędzie, nawet za granicą. Mówią, że pewien młody człowiek, zdrow i silny, pan Bielski (czy Belhin), który słuował kursów akademii medycznej, będąc wtrącony do więzienia, zapadł tamże na zdrowiu, został polany do szpitala wojskowego i uduśił się tamże w sobotę 30 kwietnia (12 maja), zostawiając na murze następujący napis: Murawjew kazał mi katować nahajką, aby ze mnie wydrzeć fałszywe zeznania.

„Mówią, że zastosowano do Karakosowa tortury oryginalne, nowo wynalezione. Odpowiadał za stałością a nowe śledztwo rozpoczęło się no i następną, aby trwać trzy razy dwoadsięcia cztery godzin, przez dzień i noc. Nie chcąc go poddać torturom chirurgicznymi, (jeżeli się tak można wyrazić), ponieważ, jak mówią, cesarz zakazał to czynić, postanowiono użyć tortur, nie zostawiających po sobie najmniejszego śladu materialnego. Tak zamykano go w jakieś skrzyni. Zdekauer, lekarz nadworny, znalazł, że procedura podobna mogłaby się skończyć śmiercią lub zalenstwem. Doktor rzucił tedy zastąpić fatalną skrynią prądem elektrycznym, przeznaczonym działac na nerwy (Zdekauer został właśnie wyniesiony 16/28 kwietnia na stopień radcy pofuneo). Pacjent zapadł ciężko, przestał brać żywność, mówią, że jest umierającym. Inni twierdzą, że już umarł dnia 2/14 ma.

W dzień zamachu hrabina Rüdiger opowiadała cesarzowej, że już miała od niejakiego czasu przez panią Potocką doniesienie, iż przygotowały zamach. Gdy o tem mówiła oberpolicmajstrowi Anefikowowi, pokazał się tenże niedowierającym. Pani Potocka, wtrącona do więzienia, oszałała. Larty Murawjewa i gazety moskiewskie pracują pod ręką, aby rzucić podejrzenie na wielkiego księcia Konstantego. Murawjew i Szawałow już są ze sobą pognewiani.

I rzczytanie tego listu mówi Hercen dalej, przeniknęło nas uczuciem dotkliwym, nieopisanego bólesci. Otóż, na czem się skończyło owo parowanie emancypacji, a wina tego nie spada na cesarza (czytajac powyższy list, widać, jak usiłuje walczyć w ciemnościach, stworzonych około siebie przez jego otoczenie, lecz na społeczeńść, na publiczność rosyjską, zamieniającą się z własnej woli na policją polityczną. Wymyślą si owi redaktorowie dzienników, zamieniający się na szpiegów i oskarżycieli publicznych około osoby takiego Murawjewa.

Nieszczęśliwy naród, w łonie którego mógł zakiełkować i dojrzeć podobny osad społeczeński, zarazem potworny i bezwstydny, dający bezkarnie katom lekcyie ich zemiostka; towarzyszący owym katom oklaskami, kierujący ich swemi radami!

Pewnego razu w Petersburgu wyrze ł ktoś: Nie jesteście jeszcze dojrzałymi, a ołrzyk ogólny wzniośł się i rzczyli niemu. My nat miast, my dodamy: Jesteśmy już zgłniami a jak straszliwa z gnizła!

Przygotowaliśmy artykuł do naszego dziennika, lecz rzuciliśmy go w kąp po przeczytaniu powyższego listu, w obliczu którego wszystko bladeńie i zdaje się nie wystarczającym. Zbywa nam rzeczywiście na słowach.

Niepodobna przecieć skrzyżować rąk w bezczynnym rozdrażnieniu a chować milczenie, gdy się ma przekleństwo na ustach! Nie! byłoby to zdradą tradycji całego naszego, życia a nie mamy zresztą zbyt długo do życia. Wolęmy raczej aniżeli milczec użyć pozostających nam dni do odkrycia przed światem historycznej zbrodni, spełniającej się w Rosyi w obecnej chwili; do podtrzymania i pocieszenia tej generacji, która idie na męczeństwo, aby niem odpokutować swiętą miłcść prawdy, młoda wiarę w Rosyą. My starczy nam u głow waszych, aby otierać z was plamy oszczerstwa i dać wam błogosławieństwo, wam, co giniecie jako przodownicy Rosyi przyszłości.

Rosyi tej nie uda się zgwieść w torturach; prądy elektryczne Zdekauera pozostaną bezskutecznymi.

Są one dobre owe prądy elektryczne! Nauka i prasa, wysyłając się na usługi katów i ich narzędzi! Ludzkość nie może spaść niżej!

Cóżby tu można dodać? Może jeszcze paszporty na papierze żółtym, nakazane uczciwym wiadostom i zacytnym dzieciom, aby je ukarać, że sobie kazały ucinac włosy i że wolały zarabiać na chleb raczej uczciwą pracą, aniżeli żyć cudzym kosztem?

Niedawno temu zarzucano nam, że mówimy ze śmiechem o zgrozach i szkaradach popełniających się w Rosyi. Nasz śmiech nie był zrozumiany.

Nareszcie jednakże mówny poważnie. Zapytamy nasamprzód, zkad może pochodzić owa nietolerancja publiczności rosyjskiej, nietolerancja dziesięć razy gorsza, niż była kiedykolwiek, otaczająca wiechem ową fabrykę inkwizycyj, w łonie której Murawjew tworzy spisek nigdy nie istniejący? Zkad może pochodzić owa zaciekłość w kwestyi nihilizmu, epitet, którymby chciano oznaczyć wszelką myśl wolną i niepodległą, wszystkie zasady różniące się od zasad głoszonych przez nową reakcyą, przez

owych zwolenników pochowanej niewoli, której zniesienia żałują.

Wszystko to nie może pochodzić z ich miłości dla Aleksandra drugiego, który ich zwolnił tak dobrze od połowy ciężu ich dochodów. Ich czyni i giesty kielkują gdzieindziej, na innej roli.

I zed dwoma laty po raz pierwszy widziano naczelną warstwy szlachty rosyjskiej, doznające potrzeby domagnania się instytucji właściwych krajowi w cywilizacja dojrzała, domagnania się wolności cywilnej i pośredniego udziału w sprawach państwa. To działo się w Moskwie; cóż może być lepszego?

Lecz otóż coś mniej dobrego. Pierwsze słowo, wyrzeczone w zgromadzeniu szlachty moskiewskiej, było nieprzyjacie niepodległości prasy. Po podziękowaniach, wyśtosowanych dla dziennikarza — denuncyanta, widzianno występującego hrabiego Orłowa Dawidowa, który w mowie banalnej domagał się gwarancji przeciw absolutyzmowi monarchy i przeciw wolności prasy (u nas), zaciepiając arbitralność urzędników i Thomaczy Bucklejo.

Pomieszczenie chemiczne odbywa się teraz właśnie między nieprzyjaciołmi prasy z jednej strony, z drugiej między inkwizytorami i katami. Osoba Karakosowa jest im zupełnie obojętną; dzienniki ich głoszą denuncjacje, aby obwiniać o udział w zamachu, wszystkich tych, co w Rosyi mylą swobodnie; schodzą od nihilistów aż do Czerniszewskiego, aż do Pietraszewskiego a wkrótce zajądą aż do Bielińskiego (nawet zmarłego w roku 1848). Czy Karakosow żyje czy umarł, jest im najzupełniej rzecz obojętna, a w tem leży przyczyna tajemnicy, którą sprawa ta znajduje się osłonięta w obec publiczności, mianowicie w obec cesarza, który się znajduje w wskazaniach na wiarę w istnienie spisku ekumenicznego.

Za jakimiż to więc kształtami wolności wdychają owi niewolnicy azjatyccy, drżący przed myślą i słowem ludzkim? Na cożby im one się przyszyły? Wolno im dzisiaj biadać nad zniesieniem niewoli; wiedzą bardzo dobrze o uczuciu przykrości, jakiego doznają kiedyś, gdy barki ich będą zwolnione od tej libery, stanowiącej nieodłączną czesć ich osobistosci; atmosfera wolności prawdziwie wydałaby im się zimną i szorstką.

Mówią o swobodach, o prawach politycznych, lecz są ciągle tymi samymi właścicielami niewolników, tymi samymi urzędnikami państwa, tylko nowiej edycyi. System ich pochodzi z biór policyjnych i trybunałów karnych; literatura ich jest tylko sądownym śledztwem; unikają, jak wszystkie ich dzienniki, wszelkiej poważnej dyskusyi. Gdyby chodziło o dyskusyą poważną, byłibyśmy pierwsi na pogotowiu do podniesienia rękawicy, a inni mogliby to uczynić w Rosyi, gdyby tamże występować przeciw owym panom nie prowadziło do więzień fortecznych. Oni nie dyskutują, tylko zanoszą skargi, denuncjacje; zamiast szukać argumentów, powołują się na współdziałanie policji; celem ich nie jest przekonać, lecz zgwieść siłą.

Dopóki owa szlachta rzekomo zachowawcza i liberalna pozostawała w odosobnieniu ze swymi opiekunami literackimi, ze swą opozycyą osłabionych nerwów, rzecz była komiczna, lecz odkad się pokazuje, iż ma razem z sobą i postrach ogólny, Murawjewa, Watujewa, trzy policye, wojsko i pradę elektryczną, kończą się łączy...

Wsytkie te żywoły zgromadzone razem, składają się na utworzenie owej ciemnej potęgi, pociągającej słabego cesarza od do, a Rosyą od nieszczęścia do nieszczęścia...

I dla czegoż to cesarz nie znajduje się obdarzonym potrzebną energią, aby się otrząść z tej opieki ciężającej nad sobą? Czemuż nie idzie za przykładem Napoleona I. względem jakiego Stapsa, czemuż nie każe zaważać Karakosowa, nie bada go sam, aby przyjsć do poznania nie tylko prawdy w sprawie strzału pistoletowego, lecz jeszcze i do prawdy w sprawie postępowania w ciągu drugiej połowy dziewiętnastego wieku, używanego w Rosyi w śledztwach politycznych?

Czemuż tego nieuczyni?

Iskander (A. Hercen).
NB. Prosimy czytelników naszych nie zapominać, że sprawa z 4 (16) kwietnia, nie będzie poddana rozprawom publicznym i ustnym.

Telegramy.

Grudziądz, 27 czerwca. Podczas odbywającego się tutaj nabożeństwa z powodu dnia modlitwy w przepelnionym kościele ewangelickim, rozesała się nagłe fałszywa jakoby skieplenie kościoła groziło zapadnięciem się; skutkiem tego powstał u arwzi ścisk niezmierny, w którym kilkanaście osób mocno pognieciono, kilka nawet znajduje się w niebezpieczeństwie życia.

Kiel, 27 czerwca. Holsztyński Dziennik urzędowy ogłasza urzędowe obwieszczenie, mocą którego zakazuje się wydawania obowiązanych do służby wojskowej karteł pobytu za granicą bez upoważnienia naczelnego prezydum.

Gotha, 27 czerwca. Ponieważ wojska pruskie przecięły hanowerskim odwrót ku południowi, przeto starają się ostatnie ujęć pogoni pruskiego wojska przez forsowne marsze z Mühlhausen w kierunku ku Sondershausen. W krótkim czasie będzie wojsko hanowerskie zupełnie otoczone. Powrót w okolice Getyngi niemożliwy, bo siły pruskie osaczyły wszystkie drogi.

Koburg, 27 czerwca. Części kontyngensów wyrttembergskich i darmstadtckich, mające z wojskiem bawarskiem tworzyć rmią nadmęską, nie mogą jeszcze udać się w pochod dla niekompletnych pociągów. Bezustannie jeszcze przybywają oddziały kompletowe. Badańcy zbierają się pod Mannheimem i Ladenburgiem w siłe 9000 żołnierza. W Rastatt zostaje 3000 żołnierza.

Eisenach, 27 czerwca. Jak tu donoszą urzędziłi Nasawczycy pod Hoehst most żywoły na Menie.

Wroclaw, 27 czerwca. Cały pierwszy korpus armii przekroczył wczoraj bez oporu granicę pod Liebna i udał się ku Trutnowu (Trautenau) w Czebach. Wojska spotkały tu nieprzyjaciela i odparty go ku Józefowu. Bój trwał jeszcze.

Nordhansen, 25 czerwca. Wczoraj przed południem zaszła bitwa pomiędzy Prusakami a Hanoweranami, pomiędzy Langensalza Meralben i nad rzeką Unstrutem.

Prywatne telegramy Dz. Pozn.

Mikulów, (Nikolai) 27 czerwca. Dziś przed południem zaszła większa potyczka pod Oświęcimem, straty pruskie, jak się zdaje, nieznaczne.

Mysłowice, 27 czerwca. Pod Brzenkowicami przekroczyło 320 Prusaków rzekę Przemszę i napotkało silny oddział austriacki; z pruskiej strony 5 ciężko rannych i wielu od kul w nogi postrzelonych. Austriacy zbuzrpli most na koleji żelaznej pod Klisorem (?), zapalili wieś Zabrzeg (pod Oświęcimem wpruskim Szląsku), która stała się pastwą ogniom. Książę następcą tronu i książę August wyrttembergski stali z całym jenerałym sztabem dnia 26 bm. w Brownowie (Braunau) w Czebach, o kilka mil od Nachodu.

Kłodzko, (Glatz) 28 czerwca. Wczorajsza potyczka pod Nachodem zakończyła się

podobno zwycięstwem Prusaków, ktorými dowodził jenerał Steinmetz. Austriacy stracili 3 sztandary, 8 dział i wielu jeńców. Straty pruskie są dotąd niezane, choć także dotkliwe. Wzgórza pod Wyszkowem zajęli Prusacy.

Dusznik. (Reinerz), 28 czerwca. (Urzędowo pruski telegram). We wczorajszym zwycięskiej potyczce pod Nachodem znajdował się książę następcą tronu przy korpusie. Prusacy zdobyli 5 dział, 3 sztandary, 1 chorągiew. Straty pruskie, o ile wiadomo, są małe. Austriaków odparto po czterogodzinnej walce. Segnami przez jazdę, znaczne podobno ponieśli straty.

Jutro o godzinie 12 wydany będzie nadszycjny dodatek Dz. Poznańskiego.

Wiadomości miejscowe i potoczne. Poznań, 28 czerwca. W Posener Ztg czytamy następująco: Nanki i przestrogi dla publiczności celem zabezpieczenia jej przeciw cholero.

Ponieważ pojedyncze w mieście naszym zdarzają się przypadki cholery a epidemia ta może się rozszerzić, sądzi niżej podpisana komisya sanitarna być powinnością swoją udział publiczności w następnym potrzebnych krotkich przestrogi i rad celem możliwego zabezpieczenia się przeciw tej chorobie.

Pomijając sposób, w jaki choroba ta powstaje, sposób jej rozszerzenia się, jej istotę jako też kwestyą sporą epidemicznej jej czy zaraziłej natury itd.; nadmieniamy tylko, iż cholera jest chorobą, która przez właściwość i gwałtowność swych objawow, przez początek z febrą nie płączony i szybki przecieł wyznacza się od wszystkich znanych rodzajow rozmaitych chorow.

W regule ma ona stadium wstępne, po którym następuje zwykłe napał właściwy a ten kończy się może albo wyzdrowieniem albo śmiercią. Każdy wiek, każdy stan, każda pięd podlega jej.

Zwracając się najpierw do studym wstepnego, nadmieniamy, iż wszystkie prawie indywidua, znajdujące się w obwodzie jadu cholerycznego, skarżą się na lekkie ciśnienie w duku serca, na wiatry w żołądku i na uczucie grzącej dyary, czsto także na bicie serca, na nudność, drzenie członkow i inne symptomata choroblive. Dyarya ta pojawia się czesto w sposób zupełnie zwyczajny, nie towarzyszy jej też ani bólesci w żołądku, ani wymianiasa się i procz pewnego stopnia osłabienia i zmniejszenia ledwo daje powod do dalszego nadwężenia zwykłego stanu zdrowia. Mimo to baczną naser uwagę na dyaryę zwracać trzeba, ponieważ w regule tworzą przejścia do cholery i letczne już mogą skutecznie tylko w pierwszych zaraz czasach — już i dia tego, że cholera przez indywidua, cierpiące na takie dyarye, chociażby na nią nie umarły, lub nawet ciężko nie zachorowali, notorycznie dalej przenoszoną bywa. Skoro dyarya ta przechodzi w napał cholery, zjawiają się w regule najpierw gwałtownie wymity i pragnienie nieugaszone. Stolce przybierają barwę ugotowanego w wodzie ryzu — w ikrach pująwają się kurcze — temperatura skóry zniża się aż do zimna trupiego — puls znika najpierw w rękach a następnie w sercu nawet — skóra staje się granatową — słabosć wzmagą się okropnie — głos jest bez wzdzięku i staje się ochrypłym — sekrecya uryny ustaje zupełnie — podniesiona między palcami faldy skóry staje — słowem w najwyższym przebiegu tworzy się szereg symptomow, których rezultatem czesto w krótkim bardzo czasie jest śmierć.

Nie możemy się tu wdawać w szczegółowy opis tych symptomow, jak im mniej w dokładniejsze wyliczenie następstw, czy takowe przechodzą w uzdrowienie, czy w ciężkie choroby następcze, ponieważ zwalczanie właściwego napału jak jego skutkow jest zadaniem powołanego lekarza.

Ograniczamy się raczej na wyluczeniu tych środków zaradczych, ktorých każdy dla zabezpieczenia się od choroby użyć może. Reguly, do ktorých zastosować się należy:

1) Dyaryę urzędzić należy przezorne, tj. należy wystrzegać się wszystkich niestrawnych jako i tych potraw i napojow, kłore wedle ogólnego i indywidualnego doświadczenia spradoważa dyaryę.

Nie przeto doradza się zupełna i nagła zmiana sposobu życia, owszem dozwalać należy umiarkowanego używania dobrego wina czerwonego lub białego pwa. Odmarzać zaś należy mimo możliwe nierozsadne zarzuty od wszelkiej mięszczyżności.

Jako szkodziłe potrawy wyluczamy: Żołądek odzbiągające owoce, wzdymające jarzyny, kwaśną kapustę, salaty wszystkie, ogorki, tuste potrawy młagne (mięspczy), tuste i twarde ciasta, kłosci kłogowate, ciepły, świeży chleb, bardzo tuste i żyłate mięso, tuste kląboszy, tuste sosy, tuste a szczególnie stare ryby, stary, tusty ser, twarde gotowane jaja, zsiadłe zimne mleko.

Jako szkodziłe napoje: Nie dobre wyrobione lub stare, kwaśne piwo, kaliszca czyli tak zwana kalte schale, młode i kwasne wina, zimny i świeży wody nie należy na raz pić wiele; przy czulych organach trawienia polecieć można dodawanie małej ilości wody, rumu, koniaku, araku.

Procz tego można polecieć następujące potrawy: Świeże mięso wołowe, cielęce, skopowe, drob, dziczyznę, świeże ryby, z wyjątkiem węgiorza, z mierzym udatkiem korzeni gotowane, dalej ryż, kaszę jęczmionną, owsianą, hreczaną, sago, dobre, mażyce, zupełnie dojrzale kartofle.

2) Wystrzegać się należy znacznego cięlesnego i duchowego natężania jak im mniej gwałtownych wzruszeń i arekrow, w ogóle wszystkiego, co ciato osłabić może; toż samo rozumie się o zapięczeniu ciała, mianowicie przemiany w wigotnych, zianych pomieszaniach i długim przesiadywaniu na powietrzu wieczorem na otwartych miejscach. Przy dyspozycji do zapięczenia się zaleca się noszenia ciepłego odziania jako też tiannel, sztynglu na gotem ciełce. Polecieć także należy przybywanie w suchych, obszernych, nie za niskich, i ile można, na sloncu leżących pomieszkaniach, czeszte odawianie powietrza przez otwieranie okien przed i po południu, nie mniej regularny, odpowiedni i nie męczyący ruch na wolnem powietrzu.

3) Kłowne wystrzegać się należy późnego przebywania poza domem mianowicie pobulaniek nocnych, natomiast zaś nigdy nadto zalecać nie można, aby w zwykłe zatrudnienia i prace zaprowadzić pewny porządek między robotą a odpoczywaniem, między czuwaniem a snem.

4) Szczególniej zaś bacnosć zwracać należy na pielęgnowanie ciała i organu głownego a na ten cel zalecały się kilkorazowe dzienne umywanie twarzy i rąk, dalej kilkorazowe w tygodniu przernerzanie zmywanią całego ciała, a ile možnosć ciepłe kąpiele. Należy tu także czeszte zmiana bielizny i kąpiele i na cieł z tą przecież uwagą, aby ta była zawsze suchą, czeszte przewietrzanie posciel, staranie o odnowienie siennikow.

5) Przedewszystkiem jednak męć staranie trzeba o czystosć w izbach mieszkalnych i sypialniach jako też w wszystkich innych miejscowościach domu. Wzmiankowaliśmy już wyżej o czeszych przewietrzaniach przez otwieranie okien, a tu dodac winniśmy, iż nie mniejszej czystosći przestrzegać należy we względnie wszystkich możliwych wyzewow z nocnikow, ze skrawek w kuchni od jarzyn, wieszczyzn i mięsa, co wszystko zamieszczysza powietrze.

Wedle nowych doświadczeń nie bardziej niż przychyliła się do dalszego rozszerzania się cholery jak łączenie się kasremienow cholerycznych z gójkami materiałami zwierzęcimi. Nie podlega kwestyi, iż nieostrożnosć, z jaką ekskrementa zwierzęcych na cholero miewano w wysp. nie wychudki, na kupy męczy lub śnieci, sprzyjają w najwyższym stopniu szerzeniu się choroby — i że n-gromadzenie n-czesności i organicznych reszek należy do najważniejszych przyczyn wybuchu cholery.

Zgad też tłumaczy się, jak popędzają, na dyaryę choleryczną nawet lekka chorujacy człowiek przy obciuczki spiesznych środków komunikacyjnych może być nawet daleko od miejsca, gdzie się nią zaraził, przyczyną morderczej epidemii cholerycznej.

W skutek tego nie dosyć usilnie możemy zalecić największą w tej mierze czystosć, mianowicie ostrzedz musimy przed chodzeniem na obce wychodki.

Polecamy również jako silny środek niszczący zarody choleryczne popolity siarczan zelaza, rozpuszczony w wodzie, który jest bardzo tani i w każdej aptece i handlu korzennym się sprzedaje. Pol funta lub też funt cały rozpoczysza się w węborku wody a z mieszanią tej w-cwa się na każdy świeży stołec mały pełny garnek, do wychodka naturalnie ilość daleko większą.

6) Skoro okalże się dyarya, pozornie choć najmniejsza i niemająca ogólnie niepokojących symptomow, n-bezpi czesstwo wybuchu cholery grozi natychmiast; i dia tego potrzeba koniecznie zaradzić jej stanożowo, postać natychmiast po lekarzu przed jego jednak przybyciem jeszcze połozżyć się w łozko, wykłca kilka litraek gorącej kawy lub herbaty mięgotowej i zająć jednę z liczych mikstur, jakie przeciw choleroe trzeba mieć na pogotowiu, najlepiej czystą tinkturę opium. Zachowując przepis te, umniejsza się možliwosć zachorowania bardzo, w razie zachorowania zaś powiększy znacznie bardzo prawdopodobienstwo lepszego przebiegu choroby.

Poznań, dnia 25 czerwca 1866. Komisya sanitarna.

Urzednik pocztowy znalazł wczoraj przy otwieraniu skrzynki pocztowej w jednej z nich 900 tal. w dwóch listach zastawnych...

Jutro przypada uroczystość św. Apostołów Piotra i Pawła. W kościele archikatedralnym tuższym odbywa się w dniu tym rok rocznicę odpustu...

W Wągrowie krąży odezwa, opatrzona podpisami dziesięciu dam, wzywająca do składania na rzecz rannych w boju żołnierzy pruskich...

W czwartek wszczęła się bójka pomiędzy dwoma robotnikami w szynkowni przy Szerokiej ulicy...

Z Łowicza piszą pod dnem 23 czerwca do Posener Ztg. co następuje:

Na mocy rozporządzenia, wydanego przez król. rejencyę w Poznaniu do tujejszego magistratu...

Na odległej stacji o milę wsi Wąsowo, będącej własnością p. Franke, znaleziono w tych dniach przy kopaniu brzoźd dosyć dobrze zachowane rogi jelenia.

Wybory do powiatu sremskiego. Międzychoł: 1) Konstanty Szczeniowski...

Międzychoł: 1) Konstanty Szczeniowski w. dobr. z Międzychoła; 2) Julian Hubiński rzadca dóbr z Kadzewa...

Wieszyszczyna: 1) Piotr Krzypitowski w. dobr. z Wieszyszczyna; 2) Feliks Topiński w. dobr. z Ruszcina...

Z Ostrowskiego, 25 czerwca. W trzech obwodach wyborczych: Wodziszczo, Łaski i Kuznica trzściska wybrano 16 wyborców Polaków i 2 Niemców...

Z powiatu średzkiego, 25 czerwca. W okręgu wyborczym Sulęcina obrano 3 wyborców; zostali obrany: Teodozy Skrzydlowski...

Grodzisk, 28 czerwca. Rezultatem wczorajszych praw wyborów w mieście naszym jest wybór 7 Polaków i 7 Niemców...

W Gnieźnie, 26 czerwca. Czemuż też do dzisiaj ksiądz proboszcz ani słowa o jutrzejszych wyborach nie wspomniał?

Tyle słyszałem z ust zupełnie wiarogodnych o rozmowie, jaka się zeszłej niedzieli po nabożeństwie pomiędzy rzemieślnikami w Gnieźnie...

W okręgu wyborczym w Oborze np. ze stu osmdziesięciu pięciu obywateli tylko sześciu osmdziesięciu się stawiło; z tego samego powodu miasto Gniezno...

Następujące nowości otrzymała i poleca księgarnia Ludwika Morsbacha w Poznaniu przy Placu Wilhelmowski nr. 8...

Kraszewski J., wiewcory Drezdeńskie 1 tal. 15 gr. Kraszewski J., kartki z podróży 1858-64 r. 3 tal. 10 gr.

Przednią żytnią okowitę do zachowania świeżych owoców poleca wszystkim gospodarstwom domowym destylacja i fabryka librowa M. Lewina...

Najnowsze mapy teatru wojny. Ogólne i szczegółowe w bardzo wielkim doborze poleca [3197]

Srodki przeciw zaduchowi. Zawiadomiamy kogo się to dotyczy, że na prokuratora kasy kapitałowej obrany został W.J. prałat Brzeziński...

Wracając do oborów, mamy w powiecie liczną większość po sobie, lubo nie tak znaczną jak po inne lata; liczbę nie wymieniam...

Wracając do oborów, mamy w powiecie liczną większość po sobie, lubo nie tak znaczną jak po inne lata; liczbę nie wymieniam...

Z Bydgoskiego, 25 czerwca. Okręg Strzelewo, Slesin, Minikowo, Janin, Grünberg wybrał 5 wyborców, obrano wszystkich Polaków...

W Sreń, 25 czerwca. W skutek odbytych dnia dzisiejszego wyborów pierwotnych wybrano w naszym mieście dwunastu wyborców Polaków i sześciu Niemców...

W skutek pozwolenia naczelnego prezesa wiesz Krosno i okolicy Krosińskie, należącej do obwodu policyjnego bińskiego, przylącono odtąd do obwodu policyjnego sremskiego...

Pomiedzy wymienionemi z nazwiska 23 osobami, urodzonymi w tujejszym powiecie a oskarżonymi, że bez pozwolenia opuścili kraj pruski i usunęli się do służby obrony krajowej...

Piotrowo, 25 czerwca. Donoszę wam, że w odbytych dziś wyborach w okręgu piotrowskim wybrano trzech wyborców, samych Polaków...

Z Plezewskiego, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać, jeźli by mu natura sama nie przyszła w pomoc...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

W Plezewiu, 23 czerwca. Biada temu, kto by u nas obecnie powoził się chorować, gdyż musiałby bez ratunku umierać...

Jak głuche wieści niesie, bo gazety nie nam o tem nie piszą, miało kilku landwerzystów z okolicznych wiosek...

Wiadomości literackie.

Złożyli prenumeratę na wychodzący mający w Krakowie Przegląd Polski: Panna Marya Sobierajska z Kopaniny 2 tal., Pani hr. Arsenowa Kwilecka z Kwilec 2 .. 2 ..

Teatr Polski w Poznaniu.

Poznań, 28 czerwca. We wtorek przedstawili artyści krakowskiemu sceny trzy sztuki w tujejszym teatrze miejskim. Pierwsza z nich, komedia jednoaktowa Stary Jegomość...

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1842 do 1857 24,351,755 12,385,958 1857 - 1861 4,663,252 11,279,004

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

Przywieziono pud. wyrobiono od roku 1843 do 1857 1,624,540 825,731 1857 - 1861 1,158,813 2,817,751

dniewo-zachodnie gubernie lub nawet i Królestwo Polskie, zadanie nie byłoby trudnym...

Zobaczyć teraz, czy rzeczywiscie mieszkańcy Rosyi używają wyłączenie cukru zagranicznego...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...

W tym sposobem zużyto w ciągu pierwszych 15 lat 36,737,711 pudów czyli rocznie po 2,449,181, a w drugich 4 latach zużyto 15,944,256 pudów...